

**ПРОГРАМ
СТРУЧНОГ ОСПОСОБЉАВАЊА ЗА РАДНО МЕСТО**

ЧУВАР ПРУГЕ

Програм стручног оспособљавања за радно место **Чувар пруге** дефинисан је Чланом 17. Правилника о стручној спреми, стручном оспособљавању и стручном испиту за радна места железничких радника (Службени гласник РС, број 340-610/2022 од 30.05.2022).

Програм теоретског стручног оспособљавања спроводи се у трајању од најмање **120 часова** теоретске наставе

	ТЕОРЕТСКО СТРУЧНО ОСПОСОБЉАВАЊЕ за радно место Чувар пруге обухвата
1.	Стицање знања из области сигналних прописа
	1.1. Познавање одредби о сигнализацији
	1.2. Познавање одредби о главним сигнаlima и предсигнаlima
	1.3. Познавање одредби о сигнаlima на скретницама и исклизницама
	1.4. Познавање одредби о сигнаlima на возовима, маневарским локомотивама и пружним возилима
	1.5. Познавање одредби о сигналним знацима „Пази, Опасност кочи” и „Стој”
	1.6. Познавање одредби о сигнаlima пружног особља
	1.7. Познавање одредби о сигналним ознакама „Међик”, „Граница одсека” и „Задире у слободан профил”
	1.8. Познавање звоновних сигналних знакова
2.	Стицање знања из области саобраћајних прописа
	2.1. Познавање одредби о саобраћајним прописима
	2.2. Познавање одредби о споразумевању при вршењу железничког саобраћаја
	2.3. Познавање садржине пословног реда станице које се односи на рад чувара пруге
	2.4. Познавање одредби о означавању пруга, колосека, скретница, сигнала и других уређаја
	2.5. Познавање одредби о означавању возова и изводу из реда вожње за пружно особље
	2.6. Познавање одредби о обавештавању пружног особља о саобраћају возова
	2.7. Познавање одредби о регулисању саобраћаја возова у току радова на прузи
	2.8. Познавање одредби о електрифицираним пругама
	2.9. Познавање одредби о вожњи воза до извесног места на прузи
	2.10. Познавање одредби о вожњи моторних пружних возила
	2.11. Познавање одредби о одбегнућу возила
	2.12. Познавање одредби о бележнику звоновних сигналних знакова и осталих обавештења за чувара прелаза - пруга
	2.13. Познавање одредби о обезбеђењу саобраћаја са чуварима пруге
	2.14. Познавање поступка при озбиљној несрећи или незгоди
	2.15. Познавање одредби о дужности чувара при опходњи пруге
3.	Стицање знања о здрављу и безбедности на раду
	3.1. Познавање одредби о употреби заштитне опреме
	3.2. Познавање мера безбедности при кретању пругом
	3.3. Познавање опасности при квачењу различитих железничких возила
	3.4. Познавање одредби о заштити од пожара
	3.5. Познавање одредби о опасностима при раду на електрифицираним пругама
4.	Стицање знања о основним карактеристикама железничких возила
	4.1. Познавање вучних возила
	4.2. Познавање типова вучених возила
	4.3. Познавање одредби о правилном товарењу кола
5.	Стицање знања из области грађевинске делатности
	5.1. Познавање општих одредби о доњем и горњем строју пруге
	5.2. Познавање одредби о пружном и заштитном појасу

Програм практичног стручног оспособљавања спроводи се у трајању од најмање **40 часова** практичног оспособљавања.

	ПРАКТИЧНО СТРУЧНО ОСПОСОБЉАВАЊЕ за радно место Чувар пруге обухвата
1.	Упознавање са посебностима станице, пруге или дела пруге
	1.1. Упознавање са практичном применом прописа о личној безбедности, општој безбедности и здрављу на раду
	1.2. Упознавање са организацијом рада у пословној јединици у којој се изводи практично стручно оспособљавање
	1.3. Упознавање са средствима којима се обавља практично стручно оспособљавање
2.	Упознавање са одредбама Пословних редова станица које се односе на рад чувара пруге на одређеној деоници пруге
3.	Упознавање са коришћењем телекомуникационих уређаја
4.	Упознавање са обављањем послова радног места чувара пруге

**ОБЈЕДИЊЕНИ ПРОГРАМ
СТРУЧНОГ ОСПОСОБЉАВАЊА ЗА РАДНО МЕСТО**

ЧУВАР ПРУГЕ

Обједињени програм стручног оспособљавања за радно место **Чувар пруге** садржи наставне садржаје за потребна знања који проистичу из одредби Правилника о стручној спреми, стручном оспособљавању и стручном испиту за радна места железничких радника (Службени гласник РС, број 340-610/2022 од 30.05.2022), у даљем тексту Правилник, за:

- Теоретско и практично стручно оспособљавање дефинисано Чланом 17. Правилника
- Програм припреме за полагање стручног испита, Тачка 11), Прилога 2, Правилника
- Програм за полагање стручног испита за радна места железничких радника, Тачка 18., Прилога 3, Правилника

Програм теоретског стручног оспособљавања спроводи се у трајању од најмање **120 часова** теоретске наставе

	ТЕОРЕТСКО СТРУЧНО ОСПОСОБЉАВАЊЕ за радно место Чувар пруге обухвата
1.	Стицање знања из области сигналних прописа
	1.1. Познавање одредби о сигнализацији
	1.2. Познавање одредби о главним сигнаlima и предсигнаlima
	1.3. Познавање одредби о сигнаlima на скретницама и исклизнацама
	1.4. Познавање одредби о сигнаlima на возовима, маневарским локомотивама и пружним возилима
	1.5. Познавање одредби о сигналним знацима „Пази, Опасност кочи” и „Стој”
	1.6. Познавање одредби о сигнаlima пружног особља
	1.7. Познавање одредби о сигналним ознакама „Међик”, „Граница одсека” и „Задире у слободан профил”
	1.8. Познавање звоновних сигналних знакова
2.	Стицање знања из области саобраћајних прописа
	2.1. Познавање одредби о саобраћајним прописима
	2.2. Службена места на прузи и радна места особља
	2.3. Прекид и почетак службе у службеним местима са ограниченим радним временом
	2.4. Пружна и станична постројења
	2.5. Познавање одредби о споразумевању при вршењу железничког саобраћаја
	2.6. Познавање садржине пословног реда станице које се односи на рад чувара пруге
	2.7. Познавање извода из реда вожње за пружно особље
	2.8. Познавање одредби о означавању пруга, колосека, скретница, сигнала и других уређаја
	2.9. Познавање одредби о означавању возова
	2.10. Познавање одредби о регулисању кретања возова, авиза.
	2.11. Познавање одредби о саобраћају возова неправилном колосеку двоколосечне пруге
	2.12. Познавање одредби о саобраћају возова са незакваченом потискивалицом
	2.13. Познавање поступка када је потребна помоћ возу и помоћне вожње
	2.14. Познавање поступка када воз не може да одржи прописано време вожње
	2.15. Познавање одредби о затварању пруге - колосека
	2.16. Познавање одредби о саобраћају службених возова по затвореном колосеку
	2.17. Познавање одредби о вожњи снежних гртала
	2.18. Познавање одредби о обавештавању пружног особља о саобраћају возова и променама у саобраћају возова. Саобраћај возова пре времена
	2.19. Познавање одредби о регулисању саобраћаја возова у току радова на прузи
	2.20. Познавање одредби о електрифицираним пругама
	2.21. Познавање дужности чувара пруге при саобраћају возова на електрифицираним пругама, пругама опремљеним АПБ-ом и телекомандом
	2.22. Познавање одредби о вожњи воза до извесног места на прузи
	2.24. Познавање одредби о изузетном заустављању воза на отвореној прузи, заштићивању воза, настављању вожње у деловима, повлачењу воза
	2.25. Познавање одредби о остављању кола на отвореној прузи
	2.26. Познавање одредби о вожњи моторних пружних возила и кочењу пружних возила
	2.27. Познавање одредби о одбегнућу возила, осигурању возила од одбегнућа и средства за осигурање

	2.28. Познавање одредби о руковању скретницама и давању сигнала при маневрисању
	2.29. Познавање одредби о заквачивању и отквачивању возила
	2.30. Познавање одредби о бележнику звоновних сигналних знакова и осталих обавештења за чувара прелаза - пруга
	2.31. Познавање одредби о обезбеђењу саобраћаја са чуварима пруге
	2.32. Познавање поступка при озбиљној несрећи или незгоди
	2.33. Познавање одредби о дужности чувара при опходњи пруге
	2.34. Упознавање са пословима чувара пруге, чувара путних прелаза, косина, мостова и тунела
	2.35. Упознавање са пословима вође пружних радова
	2.36. Упознавање са пословима радника за одржавања пруге
	2.37. Упознавање са пословима отправника возова
	2.38. Упознавање са вођењем саобраћајних евиденција
3.	Стицање знања о здрављу и безбедности на раду
	3.1. Познавање одредби о употреби заштитне опреме
	3.2. Познавање мера безбедности при кретању пругом
	3.3. Познавање опасности при квачењу различитих железничких возила
	3.4. Познавање одредби о заштити од пожара
	3.5. Познавање одредби о опасностима при раду на електрифицираним пругама
	3.6. Познавање одредби о посебним мерама за безбедност железничког саобраћаја и реда на железници
4.	Стицање знања о основним карактеристикама железничких возила
	4.1. Познавање вучних возила
	4.2. Познавање типова вучених возила
	4.3. Познавање одредби о правилном товарењу кола
	4.4. Означивање путничких и теретних кола
5.	Стицање знања из области грађевинске делатности
	5.1. Познавање општих одредби о доњем и горњем строју пруге
	5.2. Познавање елемената доњег строја пруге
	5.3. Упознавање са значајем одводњавања земљаног трупa
	5.4. Упознавање са планумом пруге и његовим значајем
	5.5. Познавање одржавања планума, банкина и одводних заштитних јаркова
	5.6. Познавање уређења и одржавања путних прелаза
	5.7. Познавање општих појмова о слободном и товареном профилу и главним мерама
	5.8. Познавање врста мостова и пропуста према материјалу од кога су израђени
	5.9. Познавање назива појединих елемената (стубови, квадери, лежишне греде, крила, кегле, главни распон, отвор, носачи, коловозни носачи)
	5.10. Познавање дужности чувара пруге при прегледу мостова
	5.11. Познавање основних елемената потпорних и обложених зидава и дужности чувара при опходу
	5.12. Познавање основних елемената тунела и дужности чувара при опходу
	5.13. Познавање одредби о прегледу косина, проналажењу лабилног камена, његово осигурање или уклањање
	5.14. Познавање описа сталних ознака на прузи, њихова сврха
	5.15. Познавање општих одредби о снегобранима (стални, покретни), палисадним стенама и њиховој улози
	5.16. Познавање општих одредби о снегозаштитним појасевима и дужности чувара у вези са овим
	5.17. Познавање елемената горњег строја (застор, прагови, колосечни прибор, шине)
	5.18. Познавање спојева (састави у колосеку)
	5.19. Познавање улоге и значаја шина, прагова и ситног колосечног прибора
	5.20. Познавање основних принципа уређења колосека у правој и кривинама (нагиб шина, ширина колосека у правој и кривинама, надвишење спољне шине у кривинама, прелазне рампе, преломи нивелете, дилатације, ширина жљеба за прелаз точкова)
	5.21. Познавање основних одредби о осигурању напрслих шина у колосеку (привремено и стално)
	5.22. Познавање основних појмова о одржавању и контроли стања колосека и скретница заварених у дугачке тракове
	5.23. Основно познавање изолационих састава, пружног дела АС-уређаја, аутоматских мазалица, њихове функције и начина одржавања
	5.24. Познавање основних одредби о контроли каблова за уземљење и спојних везица на електрифицираним пругама
	5.25. Познавање начина употребе шинских термометара
	5.26. Познавање дужности чувара пруге при обиласку пруге (поступак при уоченим бочном или

	вертикалном померању колосека, затварању дилатационих справа и ломовима шина):
	5.27. Познавање основних елемената дилатационих справа и скретница и улога појединих елемената (језичци, корен, шине вођице, крилне шине итд.)
	5.29. Познавање основа о одржавању колосека (дизање, подбијање смера нивелете)
	5.30. Познавање одржавања прагова у колосеку и ван колосека (окивање, измене чепова, затезање и премазивање).
	5.31. Познавање одредби о пружном и заштитном појасу
	5.32. Познавање основних дужности на пословима у оквиру занимања чувара пруге
	5.33. Познавање послова које обавља чувар пруге при ступању на дужност
	5.34. Познавање и употреба сигналних средстава, алата, материјала и службеног одела
	5.35. Познавање забрана напуштања повереног дела пруге од стране чувара пруге и замена
	5.36. Познавање одредби о поступку за време олује, јаке кише, провале облака, поплаве, одроњавање земље или стена, земљотреса и сл., поступак за време падањ снега и вејавице
	5.37. Познавање одредби о односу чувара пруге према суседним власницима земљишта
	5.38. Познавање пожарног рејона и спречавање пожара
	5.39. Познавање одредби о приступу прузи
	5.40. Познавање одредби о предметима нађеним на прузи
	5.41. Познавање одредби о надзору на путним прелазима у равни колосека и руковање браницама
	5.42. Познавање одредби о чувању телефонских, телеграфских, електричних и осталих водова
	5.43. Познавање одредби о односу чувара пруге према лицима која се налазе или ходају по прузи а нису железничари
	5.44. Упознавање са алатом и машинама за одржавање пруге и пружним возилима
	5.45. Познавање пружних материјала, алата опреме и машина за пружне радове
	5.46. Познавање примене свих алата којима рукују пружни радници
	5.47. Познавање примене колосечног размерника за мерење проширења и надвишења распоредних прагова, равњача и подравњача, челичне траке за мерење дужине, мерача дилатација
	5.48. Опште познавање опреме и машина, радних алата за сечење, брушење, савијање и исправљање шина, специјалне опреме код извођења и одржавања колосека и дугих тракова, пружне троколице, пружних колица, мање моторне дрезине и других превозних средстава за обилазак пруге и пребацивање алата, материјала и радника на прузи, разних типова машина за полагање и уређење колосека
6.	Стицање знања из области електротехничке делатности
	6.1. Познавање контактне мреже на електрифицираним пругама
	6.2. Упознавање са основним деловима контактне мреже, повратног вода и уземљења
	6.3. Упознавање са опасностима од присуства напона у повратном воду и проводницима уземљења
	6.4. Упознавање са поступцима пријављивања уочених неправилности на контактної мрежи у току опходње
7.	Стицање основних знања о телекомуникационим уређајима
	7.1. Познавање одредби о коришћењу телекомуникационих уређаја (индукторски телефонски апарати, диспечерски пружни уређаји).

Програм практичног стручног оспособљавања спроводи се у трајању од најмање **40 часова** практичног оспособљавања.

	ПРАКТИЧНО СТРУЧНО ОСПОСОБЉАВАЊЕ за радно место Чувар пруге обухвата
1.	Упознавање са посебностима станице, пруге или дела пруге
	1.1. Упознавање са практичном применом прописа о личној безбедности, општој безбедности и здрављу на раду
	1.2. Упознавање са организацијом рада у пословној јединици у којој се изводи практично стручно оспособљавање
	1.3. Упознавање са средствима којима се обавља практично стручно оспособљавање
2.	Упознавање са одредбама Пословних редова станица које се односе на рад чувара пруге на одређеној деоници пруге
3.	Упознавање са коришћењем телекомуникационих уређаја
4.	Упознавање са обављањем послова радног места чувара пруге
	4.1. Упознавање са поступком осигурања непроходног места на прузи (затрпан колосек, оштећен мост и сл.)
	4.2. Упознавање са осигурањем прсле шине за пролаз возова
	4.3. Упознавање са заменом прсле везице
	4.4. Упознавање са одредбама о избору места и сачекивање возова

	4.5. Упознавање са руковањем пољским телефоном
	4.6. Упознавање са практичном провером исправности размерника и либеле за колосек
	4.7. Упознавање са употребом бележне књиге
	4.8. Упознавање са практичном употребом сигнала пружног особља у свим случајевима који се евентуално могу догодити
	4.9. Упознавање са одредбама о заустављању возова и сигнаписању лагане вожње сигналама пружног особља
	4.10. Упознавање са целокупним поступком и опремом за саобраћај пружних возила